

Europos Komisija, atlikdama Eurobarometro tyrimus nuo 2013 metų, vertina ir Europos Sąjungos (ES) verslo atstovų požiūrį į korupciją. Paskutinio tyrimo duomenimis, mažėja Lietuvos verslo atstovų, teigiančių, kad korupcijos problema yra paplitusi ir, kad ji trukdo plėtoti verslą šalyje, tačiau rūpestį kelia savivaldybių organizuojamų viešųjų pirkimų konkursų skaidrumas.

Korupcija nėra pagrindinė problema, trukdanti vystyti verslą Lietuvoje

Daugiau kaip pusė (62 proc.) verslo atstovų nurodė, kad korupcijos problema yra paplitusi Lietuvoje, tačiau šis rodiklis per pastaruosius 10 metų yra ženkliai sumažėjęs – 2013 metais 89 proc. respondentų teigė, kad korupcija yra paplitusi. Vertinant korupciją, kaip problemą plėtoti verslą Lietuvoje, ji buvo įvardyta paskutinėje, devintoje vietoje (17 proc.), tiesa, protekcionizmas ir nepotizmas, užėmė 6–7 vietas (24 proc.). Kaip aktualesnes problemas verslo atstovai įvardijo mokesčių tarifus, sparčią teisinio reglamentavimo ir politikos kaitą, administracinių procedūrų sudėtingumą ir kt.

Vertinant tiesioginę korupcijos patirtį, 6 proc. verslo atstovų Lietuvoje nurodė, kad iš jų įmonės buvo prašoma arba laukiama dovanos, pinigų arba paslaugos mainais už suteiktus leidimus (pavyzdžiui, statybos, verslo, žemės naudojimo paskirties ir kt.) arba viešąsias paslaugas. 2022 m. korupcinę patirtį nurodė 5 proc., 2015 proc. – 21 proc., o 2013 m. – 8 proc. Lietuvos verslo atstovų.

Verslo atstovai kritiškai vertina verslo ir politikos ryšius

87 proc. verslo atstovų teigė, kad per daug glaudūs ryšiai tarp verslo ir politikos veda link korupcijos. Kita vertus, 37 proc. verslo vadovų nurodė, kad vienintelis kelias į verslo sėkmę yra politinių ryšių turėjimas. Atkreiptinas dėmesys, kad per dešimtmetį abiejų rodiklių rezultatai pagerėjo. 2013 m. 81 proc. respondentų įvardijo glaudžius politikos ir verslo ryšius kaip rizikingus korupciniu požiūriu, o 60 proc. – kaip užtikrinančius sėkmę verslui.

Dauguma verslo atstovų taip pat sutinka, kad favoritizmas ir korupcija kliudo verslo konkurencijai (77 proc.). Rodiklio rezultatas reikšmingai pagerėjo, lyginant su praėjusiais metais (2022 m. – 70 proc.), ir aplenkė ES vidurkį (72 proc.). Tačiau svarbu paminėti, kad tarp verslo atstovų vis dar vyrauja nuomonė, jog kyšis ir pažinčių turėjimas yra lengviausias kelias, siekiant gauti viešųjų paslaugų – taip mano 67 proc. respondentų (2022 m. 60 proc.), ir rodiklis viršija ES vidurkį (59 proc.).

Mažėja verslo atstovų, manančių, kad korupcija kliudė laimėti viešojo pirkimo konkursą

25 proc. verslo atstovų teigė, kad korupcija per pastaruosius trejus metus neleido jų įmonei laimėti viešųjų pirkimų konkurso arba sutarties. Pažymėtina, kad šis rezultatas nuosekliai gerėja (2022 m. – 27 proc., 2013 m. – 37 proc.) ir, nors ir nežymiai, Lietuvos rodiklis yra geresnis už ES vidurkį (26 proc.). Respondentų nuomone, korupcija yra labiau paplitusi savivaldybių organizuojamuose viešuosiuose pirkimuose, o ne nacionalinių institucijų lygmeniu. Kaip pagrindiniai korupciniai mechanizmai yra įvardijami pirkimo specifikacijų pritaikymas konkrečiai įmonei, karteliniai susitarimai teikiant siūlymus, konkurso dalyvių įsitraukimas rengiant specifikacijas.

Kita vertus, 2023 m. 67 proc. verslo atstovų teigė nedalyvavę viešojo pirkimo konkurse, iš jų 49 proc. nurodė bent vieną priežastį, susijusią su pastebėta galima korupcija, įskaitant pernelyg biurokratinę procedūrą ir trumpus terminus, kurių neįmanoma įvykdyti. Atkreiptinas dėmesys, kad per pastaruosius metus teigusių, kad dėl galimos korupcijos viešojo pirkimo konkurse nedalyvavo, respondentų dalis reikšmingai nepasikeitė (2022 m. taip teigusių buvo 48 proc.).

Verslo atstovai nuosaikiai vertina baudžiamumo užtikrinimą už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas

Dauguma verslo atstovų (70 proc.) sutiko, kad asmenys, užsiimančys korupcine praktika, būtų sulaikyti arba apie juos būtų pranešta policijai ar prokurorams. Šio rodiklio rezultatas, lyginant su praėjusiais metais, reikšmingai gerėjo (2022 m. – 63 proc.). Vis dėlto kiek mažesnė tyrimo respondentų dalis (62 proc.) yra užtikrinta, kad tiems asmenims būtų pareikšti kaltinimai ir jie stotų prieš teisną (2022 m. – 63 proc.). Dar mažesnė dalis (36 proc.) tiki, jog asmenys būtų griežtai nubausti arba įkalinti teismo sprendimu, nors lyginant su praėjusiu vertinimu, šis rezultatas pagerėjo (2022 m. – 31 proc.).

Europos Komisijos Eurobarometro tyrimas

Lietuvos verslo atstovų apklausa 2023 m.

6 % ↑ 2022 m.
5 %

nurodė, kad iš jų įmonės buvo prašoma arba laukiama dovanos, pinigų arba paslaugos mainais už suteiktus leidimus arba viešąsias paslaugas

87 % ↑ 2022 m.
84 %

teigė, kad per daug glaudūs ryšiai tarp verslo ir politikos veda link korupcijos

25 % ↓ 2022 m.
27 %

teigė, kad korupcija per pastaruosius trejus metus neleido jų įmonei laimėti viešųjų pirkimų konkurso arba sutarties

70 % ↑ 2022 m.
63 %

mano, kad asmenys, užsiimančys korupcine praktika, bus sulaikyti arba apie juos būtų pranešta policijai ar prokurorams

STT atliktą rezultatų apžvalgą rasite [čia](#).

„Greitasis Eurobarometras 524“ tyrimo apklausoje, kuri vyko 2023 m. kovo–balandžio mėnesiais, dalyvavo 12 875 ES valstybių narių verslo atstovų, kurie užima vadovaujančias pareigas ar yra atsakingi už komercinę veiklą arba yra teisininkai ir įdarbino vieną ar

Europos Komisijos atlikto tyrimo rezultatai: viešieji pirkimai
nuosaikiai skaidrėja, verslui iššūkiu išlieka savivaldybių
organizuojami viešųjų pirkimų konkursai

*daugiau darbuotojų šešiuose pagrindiniuose sektoriuose. Iš Lietuvos dalyvavo 507 verslo
atstovai. Ši verslo atstovų apklausa pirmą kartą buvo vykdyta 2013 m. ir yra kartojama kas
kelerius metus.*

Visą tyrimą rasite [čia](#).

